ସତ୍ୟ ରଞ୍ଜନ ମାଝୀ ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ

ବନାମ

ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ

ଅଗଷ୍ଟ 25, 2003

[ଭି. ଏନ୍. ଖାରେ, ପ୍ରଧାନ ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ଏବଂ ଏସ୍. ବି. ସିହ୍ନା, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି]

ଓଡ଼ିଶା ଧାର୍ମିକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତା ଅଧିନିୟମ, 1967/ଓଡ଼ିଶା ଧାର୍ମିକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତା ନିୟମ, 1989:

ଧାରା 2 ଏବଂ 7/ନିୟମ 4 ଏବଂ 5 – ସାମ୍ବିଧାନିକ ବୈଧତା –ନିର୍ଣ୍ଣୟ ହୋଇଛି, ଏହି ଆଇନ ପ୍ରଣୟନକୁ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ଏକ ବୈଧ ଅଧିନିୟମ ବୋଲି ଧରାଯାଇଛି –ନିୟମ ସମ୍ବନ୍ଧରେ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ରାୟ ଦର୍ଶାଏ ନାହିଁ ଯେ ନିୟମ 5 ର ଉପ-ନିୟମ (3) ର କ୍ଷମତା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ପ୍ରଶ୍ନ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭାବରେ ଉପସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥିଲା –ଯେହେତୁ ନିୟମ 5 ଅଧୀନରେ ଅନୁଧ୍ୟାନ କରାଯାଇଥିବା ଏକ ତଦନ୍ତ ଏହି ନିୟମକୁ ତଥ୍ୟତଃ ଅବୈଧ କରେ ନାହିଁ –ଅଧିକନ୍ତୁ, ପ୍ରଶ୍ନ ହେଉଛି ଯେ ଏକ ନିୟମ କ୍ଷମତାତୀତ କି ନାଁ ତାହା ସାର୍ବଜନୀନ ଆଦେଶକୁ ମନରେ ରଖି ବିଚାର କରାଯିବା ଉଚିତ –ଯେହେତୁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ସମ୍ମୁଖରେ ଏପରି କୌଣସି ବିବାଦ ଉଠାଯାଇନାହିଁ, ତେଣୁ ଏହାକୁ ପ୍ରଥମ ଥର ପାଇଁ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ସମ୍ମୁଖରେ ଉଠାଇବାକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇପାରିବ ନାହିଁ –ଭାରତର ସମ୍ବିଧାନ— ଅନୁଚ୍ଛେଦ 136 ଏବଂ 226 ।

** ରେଭ. ଷ୍ଟେନିସ୍ଲାସ୍ ବନାମ ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ରାଜ୍ୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ,* ***ଏଆଇଆର୍ (1977) ଏସସି 908 ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିଥିଲେ।***

ଭାରତର ସମ୍ବିଧାନ, 1950:

ଧାରା 136 –ନୂତନ ଆବେଦନ –ନିର୍ଣ୍ଣୟ: ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ସମ୍ମୁଖରେ ପ୍ରଥମ ଥର ପାଇଁ ଉଠିବା ପାଇଁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇପାରିବ ନାହିଁ।

ଦେୱାନୀ ଆବେଦନ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର: ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅନୁମତି ଆବେଦନ (ସି) ସଂଖ୍ୟା 16428/03 ସିସି 7122/2003 ।

ତା 5.3.2003 ରିଖରେ ଓଜେସି ସଂଖ୍ୟା 10530/2001 ରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ରାୟ ଏବଂ ଆଦେଶରୁ ଆସିଛି ।

ସହିତ

ଆଇଏ ସଂଖ୍ୟା 1 (ସି/ଏସ୍ଏଲପି ଦାଖଲ କରିବାରେ ବିଳମ୍ବ)

ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ଜନରଞ୍ଜନ ଦାସ, ଗୌରାଙ୍ଗ ବିଶ୍ୱାଳ, ଶ୍ୱେତକେତୁ ମିଶ୍ର, ସୁଶ୍ରୀ ଏମ୍. ଗେହଲଟ ଏବଂ ପି. ସି. ଚିଞ୍ଚାନୀ।

ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିମ୍ନଲିଖିତ ଆଦେଶ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା:

ବିଳମ୍ବକୁ କ୍ଷମା ପ୍ରଦାନ କରାଗଲା ।

ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 226 ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ଆବେଦନ ମାଧ୍ୟମରେ ଆବେଦନକାରୀମାନେ ଓଡ଼ିଶା ଧାର୍ମିକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତା ଅଧିନିୟମ, 1967 ର ଧାରା 2 ଏବଂ 7 (ସଂକ୍ଷେପରେ "ଅଧିନିୟମ") ଏବଂ ଓଡ଼ିଶା ଧାର୍ମିକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତା ଅଧିନିୟମ, 1989 ର ନିୟମ 4 ଏବଂ 5 (ସଂକ୍ଷେପରେ "ନିୟମ") କୁ ଆପତ୍ତି କରିଥିଲେ । ଏହି ଆବେଦନକୁ ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଖାରଜ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହି ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅନୁମତି ଆବେଦନ ମାଧ୍ୟମରେ ଆବେଦନକାରୀମାନେ ଉକ୍ତ ଆଦେଶ ଏବଂ ରାୟ ବିରୁଦ୍ଧରେ, ଆମ ସମ୍ମୁଖକୁ ଆସିଛନ୍ତି ।

ଏହା ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇପାରେ ଯେ ଏହି ଅଧିନିୟମକୁ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ରେଭ. ଷ୍ଟେନିସ୍ଲାସ୍ ବନାମ ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ରାଜ୍ୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ, ଏ. ଆଇ. ଆର୍. (1977) ଏସ୍. *ସି. 908 ମାମଲାରେ ଏକ ବୈଧ ଆଇନ ବିଧାନ ବୋଲି* ନିର୍ଣ୍ଣୟ ହୋଇଛି, ଯେଉଁଥିରେ ଏହାକୁ ନିମ୍ନମତେ କୁହାଯାଇଛି:

> "19. ଆମର କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ ଏହି ଅର୍ଥରେ 'ପ୍ରଚାର' ଶବ୍ଦଟି ଅନୁଚ୍ଛେଦ 25 (1) ରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଛି, ଯାହା ଅନୁଚ୍ଛେଦ ପ୍ରଦାନ କରେ ତାହା ଅନ୍ୟ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ନିଜ ଧର୍ମକୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବାର ଅଧିକାର ନୁହେଁ, ବରଂ ଏହାର ସିଦ୍ଧାନ୍ତର ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଦ୍ୱାରା ନିଜ ଧର୍ମକୁ ପ୍ରସାରିତ କିମ୍ବା ବିସ୍ତାର କରିବା | ଏହା ମନେ ରଖିବାକୁ ହେବ ଯେ ଅନୁଚ୍ଛେଦ 25 (1) ପ୍ରତ୍ୟେକ ନାଗରିକଙ୍କୁ "ବିବେକର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତା" କୁ ନିଶ୍ଚିତ କରିଛି, ଏବଂ କେବଳ ଗୋଟିଏ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଧର୍ମର ଅନୁଗାମୀମାନଙ୍କୁ ନୁହେଁ, ଏବଂ ଏହା ପ୍ରତିବଦଳରେ, ଏହା ପ୍ରତିପାଦିତ କରେ ଯେ ଅନ୍ୟ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ନିଜ ଧର୍ମକୁ ଧର୍ମାନ୍ତରିତ କରିବାର କୌଣସି ମୌଳିକ ଅଧିକାର ନାହିଁ କାରଣ ଯଦି ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟମୂଳକ ଭାବରେ ଅନ୍ୟ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ଧର୍ମକୁ ଧର୍ମାନ୍ତରଣ କରନ୍ତି, ଯାହା ଧର୍ମର ସିଦ୍ଧାନ୍ତକୁ ପ୍ରସାରିତ କରିବା କିମ୍ବା ବିସ୍ତାର କରିବାର ପ୍ରୟାସରୁ ଭିନ୍ନ, ଯାହା ଦେଶର ସମସ୍ତ ନାଗରିକଙ୍କୁ ସମାନ ଭାବରେ ନିଶ୍ଚିତ କରିଥିବା "ବିବେକର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତା" ଉପରେ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ଲଗାଇବ ।

ଭାରତ ସମ୍ବିଧାନର ଧାରା 25 ବିଷୟରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରି ଏହା କୁହାଯାଇଥିଲା ଯେ, "ଯାହା ଜଣଙ୍କ ପାଇଁ ସ୍ୱାଧୀନତା, ତାହା ଅନ୍ୟ ଜଣଙ୍କ ପାଇଁ ସମାନ ପରିମାଣରେ ସ୍ୱାଧୀନତା, ଏବଂ ତେଣୁ, କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ନିଜ ଧର୍ମକୁ ଧର୍ମାନ୍ତରିତ କରିବାର ମୌଳିକ ଅଧିକାର ଭଳି କୌଣସି ବିଷୟ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ ।"

ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ତରଫରୁ ହାଜର ହୋଇଥିବା ବିଦ୍ୱାନ ଓକିଲ, ତଥାପି, ନିୟମ 5 ର ଉପନିୟମ (3) ରେ ଥିବା ନିୟମକୁ ପ୍ରଶ୍ନ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲେ ଯାହାକୁ ତା 26.11.1999 ରିଖର ଏକ ଅଧିସୂଚନା ସଂଖ୍ୟା 63286 ଦ୍ୱାରା ସନ୍ନିବେଶିତ କରାଯାଇଛି । ଆକ୍ଷେପିତ ରାୟ ଦର୍ଶାଏ ନାହିଁ ଯେ ଉପରୋକ୍ତ ବ୍ୟବସ୍ଥାର କ୍ଷମତାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭାବରେ ଉପସ୍ଥାପିତ କରାଯାଇଥିଲା | ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ସମ୍ମୁଖରେ, ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ତରଫରୁ ମୁଖ୍ୟ ତର୍କ ଥିଲା ଯେ ଉକ୍ତ ନିୟମ ମାନ ଅଧିନିୟମ 7 ରେ ଥିବା ନିୟମ ତିଆରି କରିବାର କ୍ଷମତାକୁ *କ୍ଷମତାତୀତ* କରିଥାଏ | ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ତାଙ୍କ ରାୟର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 5 ରେ ଏହି ମାମଲା ବିଷୟରେ ବିଚାର କରିଛନ୍ତି । ଆମେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ଲିଖିତ ପ୍ରାର୍ଥନାକୁ ମଧ୍ୟ ଅନୁଧ୍ୟାନ କରିଛୁ, କିନ୍ତୁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ସମ୍ମୁଖରେ ପୂର୍ବରୁ ଉଠାଯାଇଥିବା ଉକ୍ତ ନିୟମ ଉପରେ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠାଇବା ବ୍ୟତୀତ ଆମେ କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଆଧାର ପାଇନାହୁଁ । ଅଧିକନ୍ତୁ, ପ୍ରଶ୍ନ ହେଉଛି ଯେ ଏକ ନିୟମ *କ୍ଷମତାତୀତ* ଅଟେ କି ନାଁ ତାହା ସାର୍ବଜନୀନ ଆଦେଶକୁ ମନରେ ରଖି ବିଚାର କରାଯିବା ଉଚିତ-। ଯଦି ଏପରି ବିବାଦ ଉଠିଥାଆନ୍ତା, ତେବେ ରାଜ୍ୟ *ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଷୟ ମଧ୍ୟରେ* ସାର୍ବଜନୀନ ଆଦେଶ ବଜାୟ ରଖିବା ଆଧାରରେ, *ଏହି ଆଦେଶ* ଜାରି କରିବାର ଯଥାର୍ଥତା ପ୍ରତିପାଦନ କରିଥାନ୍ତେ । ତେଣୁ ଏଭଳି ବିବାଦକୁ ପ୍ରଥମ ଥର ପାଇଁ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ସମ୍ମୁଖରେ ଉଠାଇବାକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇପାରିବ ନାହିଁ।

କେବଳ ନିୟମ 5 ଅଧୀନରେ ବିଚାର କରାଯାଉଥିବା ଏକ ତଦନ୍ତ ର କାରଣ ପାଇଁ, *ଏହା ତଥ୍ୟତଃ* ନିୟମକୁ ଅବୈଧ କରେ ନାହିଁ । ତେଣୁ ଆମେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅନୁମତି ଆବେଦନରେ କୌଣସି ଯୋଗ୍ୟତା ପାଉନାହୁଁ । ସେହି ଅନୁଯାୟୀ, ଏହାକୁ ଖାରଜ କରାଗଲା ।

ଆବେଦନ ଖାରଜ ହେଲା ।

ଅସ୍ୱୀକାର ପତ୍ର

"ଉପଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ରାୟ କେବଳ ମୋକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇନପାରେ | ସମସ୍ତ ବ୍ୟାବହାରିକ ଏବଂ ସରକାରୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ରାୟର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟି ପ୍ରାମାଣିକ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ଏବଂ ନିଷ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ହେବ |"

Translated by:

Shri Jatadhari Sethi, Translator,
High Court of Orissa, Cuttack.